

**Η ΠΕΡΙ ΕΙΚΟΝΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
καί
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ
ΕΙΔΙΚΩΤΕΡΟΝ**

ΜΕΡΟΣ Α΄

Η ΠΕΡΙ ΕΙΚΟΝΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

**1. Ἡ Ἁγία Γραφή καί ἡ Ἱερά Παράδοσις πηγές χρήσεως
τιμῆς καί προσκυνήσεως τῶν ἱερῶν εἰκόνων**

Ἡ διδασκαλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας διά τήν χρῆσιν, τήν τιμήν καί τήν προσκύνησιν τῶν ἱερῶν εἰκόνων βασιζέται εἰς τήν Ἁγίαν Γραφήν καί εἰς τήν ἱεράν ἱστορικὴν καί ἀποστολικὴν παράδοσιν. Δι' αὐτό καί ἕνα ἀπό τὰ ἰδιαίτερα καί πλέον χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι ἡ χρῆσις ἀπ' αὐτήν, ἡ τιμὴ καί προσκύνησις τῶν ἱερῶν εἰκόνων τοῦ Θεοανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῆς Θεοτόκου καί ὄλων τῶν Ἁγίων καί Μαρτύρων τῆς.

Δέν νοεῖται νά ὑπάρχει ὀρθόδοξος ναός, χωρὶς τὰς ἱεράς εἰκόνας, τό ἴδιον δέ ἰσχύει καί διά τὰς οἰκίας τῶν εὐσεβῶν ὀρθόδοξων Χριστιανῶν. Διότι ὅλοι οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἀπευθύ-

νουν κατά κανόνα τὰς προσευχὰς τους, τὰς δεήσεις καὶ παρακλήσεις τους, ὅπως καὶ τὰς εὐχαριστίας καὶ δοξολογίας τους στὸν ἕναν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, ἐνώπιον τῶν ἱερῶν εἰκόνων.

Χρέος κάθε ὀρθοδόξου Χριστιανοῦ εἶναι ἡ τιμὴ, ἡ προσκύνησις καὶ ὁ ἀσπασμὸς τῶν ἱερῶν εἰκόνων ὄλων τῶν Ἁγίων, ὅπως ἄλλωστε ἀποφάσισε καὶ ἡ Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (787). Τὸ χρέος αὐτό σημαίνει ὅτι τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἀναγνωρίζει, ἐκτιμᾷ καὶ σέβεται κατὰ ὀρθόδοξον τρόπον τὴν ἀγιότητα τῶν εἰκονιζομένων σὲ κάθε εἰκόνα προσώπων καὶ γεγονότων, τὴν πνευματικὴν δηλαδή κατὰ Χριστὸν προσφορὰν τους καὶ τὰ ὅσα ὑπέστησαν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπὶ γῆς ζωῆς τους ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου.

Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡ τιμὴ, ἡ προσκύνησις καὶ ὁ ἀσπασμὸς τῶν ἱερῶν εἰκόνων ἔχουν πάντοτε θέσιν κυρίως εἰς τοὺς ἱερούς ναοὺς, κατὰ τὰς ἐορτὰς καὶ πανηγύρεις ὄλων τῶν Ἁγίων, εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ ὄλων τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν. Ἡ ὕπαρξις ἱερῶν εἰκόνων εἰς τοὺς χώρους τῆς προσευχῆς καὶ τῆς κοινῆς λατρείας προσδίδει εἰς αὐτοὺς τὴν ἱερότητα τῆς μυστικῆς παρουσίας τοῦ ἐν Τριάδι μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ μέ ὄλους τοὺς Ἁγίους Του. Ὅπως δὲ μᾶς πληροφορεῖ ὁ Μ. Βασίλειος, ἡ χρῆσις αὐτῆ τῶν ἱερῶν εἰκόνων ἀνάγεται εἰς τοὺς χρόνους τῶν Ἀποστόλων, ἂν καὶ ἡ ὕπαρξις, ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις τῶν ἱερῶν εἰκόνων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου Μαρίας, κατὰ τοὺς ἀποστολικούς, χρόνους ἦταν πολὺ περιορισμένη.

Ὁ ἴδιος μάλιστα Πατὴρ, πρὸς ἀποφυγὴν ὅποιασδήποτε ἐσφαλμένης συσχετίσεως τῶν ἱερῶν εἰκόνων πρὸς τὰ εἰδῶλα, τὸνίζει ὅτι κάθε τιμὴ τῶν ἱερῶν εἰκόνων «ἐπὶ τὸ πρωτότυπον διαβαίνει».

Ἡ χαρακτηριστικὴ αὐτῆ διατύπωσις τοῦ πνεύματος τῆς μακραιωνῆς ἐνιαίας ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως ἀπετέλεσε τὴν βασικὴν ἀρχὴν τῆς γενικῆς καθιερώσεως τῶν ἱερῶν εἰκόνων εἰς ὄλους τοὺς ἱερούς ναοὺς καὶ τὰς οἰκίας τῶν χριστιανῶν.

Τόσον ὁ Μ. Βασίλειος, ὅσον καὶ οἱ σύγχρονοὶ του μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Γρηγόριος ὁ

Νύσσης, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος κ.λπ., ἀποτελοῦν τούς πλέον κατηγορηματικούς μάρτυρες τῆς εἰκονογραφήσεως τῶν ἱερῶν ναῶν μέ ἐπιβλητικές εἰκόνες τῶν Μαρτύρων καί ἄλλων Ἁγίων τῆς πίστεως, τούς ὁποίους μάλιστα ἐγκωμιάζουν μέ πανηγυρικούς λόγους¹. Οἱ πανηγυρικοί αὐτοί λόγοι ἐκφράζουν συγχρόνως τόν ἱερόν χαρακτῆρα καί τό βαθύ θεολογικόν νόημα τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς εἰκονογραφίας, ἡ ὁποία κατά τήν ἐποχήν αὐτήν εἶχε φθάσει εἰς τό ἀποκορύφωμα τῆς τελειότητός της. (Δείγματα τέτοιων εἰκόνων, φορητῶν καί μή, ὑπάρχουν εἰς τήν ἱεράν Μονήν τοῦ ὄρους Σινᾶ, οἱ ὁποῖες ἀνάγονται βέβαια εἰς τούς μεταγενεστέρους χρόνους, ἀλλά εἰς αὐτάς διασώζονται τά χαρακτηριστικά τῆς προηγουμένης ἀκμῆς τῆς χριστιανικῆς εἰκονογραφίας. Ἔτσι, ὁ χρυσοῦς αἰών τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας τῶν Μεγάλων Πατέρων της ἦταν πράγματι χρυσοῦς καί διά τήν εἰκονογραφίαν, τήν ἱεροπρέπειαν, τήν διδακτικὴν ἰκανότητα καί ἡθικοπλαστικὴν ἐπίδρασιν τῶν χριστιανῶν, πεπαιδευμένων καί ἀπαιδευτῶν).

Δι' αὐτῶν ἐκφράζεται, κατά τρόπον παραστατικόν, ὄχι μόνον ὁ ἐγκόσμιος, ἀλλά καί ὁ μεταφυσικός καί μυστηριακός χαρακτῆρ τῶν εἰκόνων εἰς τήν καθημερινὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ εἰκονογραφία αὐτὴ εἶναι ἐμποτισμένη ἀπὸ τό πνεῦμα τῆς ἀγιογραφικῆς διδασκαλίας, τῆς ἱερᾶς παραδόσεως, καί τῶν πρώτων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἀλλά κυρίως ἀπὸ τό ἐνθουσιαστικόν

1. Βλ. Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, «Ἐγκωμιαστικὴ ὁμιλία εἰς Βαρλαάμ τόν μάρτυρα», *ΒΕΠ*, 54, 163, 21-30. ΤΟΥ ΑἴΤΟΥ, «Ἐγκώμιον εἰς Γόρδιον τόν μάρτυρα καί τούς τεσσαράκοντα μάρτυρας», *ΒΕΠ*, 54, 1-9 καί 172, 1-21. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ, «Λόγος Μ', 26, Εἰς τό Ἅγιον Βάπτισμα», *ΒΕΠ*, 60, 98, 16-21. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ, «Ἐγκώμιον εἰς τόν μέγα Μάρτυρα Θεόδωρον», *PG* 46, 760. ΤΟΥ ΑἴΤΟΥ, «Ἐγκώμιον εἰς τούς τεσσαράκοντα μάρτυρας, Λόγος Α'-Β'», *PG* 46, 749-787, καί «Εἰς τό Ἄσμα τῶν Ἀσμάτων, λόγος Α'. 28», *ΒΕΠ*, 66, 119, 12-18. ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, «Ὁμιλία ἐγκωμιαστικὴ εἰς τόν ἐν Ἁγίοις Πατέρα ἡμῶν Μελέτιον τόν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης, καί εἰς τήν σπουδὴν τῶν συνεληθόντων», *PG* 50, 516B. ΑΣΤΕΡΙΟΥ ΑΜΑΣΣΕΙΑΣ, «Εἰς μαρτύριον τῆς πανευφήμου Μάρτυρος Εὐφημίας ἔκφρασις», *PG* 40, 336B-337C. ΤΟΥ ΑἴΤΟΥ, «Ἐγκώμιον εἰς τόν Πρωτομάρτυρα Στέφανον», *PG* 40, 337-351. ΝΕΙΛΟΥ ΑΒΒΑ, «Ἐπιστολαὶ Δ', 61, Ὀλυμπιοδώρῳ ἐπάρχῳ», *PG* 79, 577D-580A. Βλ. Μ. ΣΙΠΤΟΥ, *Ἱστορία καί Θεολογία τῶν ἱερῶν εἰκόνων*, Ἀθῆναι 1990, σ. 101-105.

πνεῦμα τῆς ἀγιότητος τῶν εἰκονιζομένων Ἁγίων καθὼς καὶ τὴν εὐσέβειαν τῶν ζωγράφων, εἰς ὄλας τὰς ἱεράς εἰκόνας.

Ἡ διδασκαλία τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας διὰ τὴν χρῆσιν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν προσκύνησιν τῶν ἱερῶν εἰκόνων βασιζέται εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν καὶ εἰς τὴν ἱεράν ἱστορικὴν καὶ ἀποστολικὴν παράδοσιν. Καὶ ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή εἶναι τὰ χωρία ἐκεῖνα τῆς Π. καὶ Κ. Διαθήκης, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται: α) εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν Δημιουργόν Υἱόν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ «κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν» τοῦ ἐν Τριάδι μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ· β) εἰς τὴν θεανδρικήν ὑπόστασιν τοῦ ἐνσαρκωθέντος Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς τῆς μόνης τελείας «εἰκόνας τοῦ ἀοράτου Θεοῦ»· γ) εἰς τὴν τελείαν ἀνακαίνισιν τῆς κατ' εἰκόνα Θεοῦ ὑποστάσεως τοῦ ἀνθρώπου ἢ ὁποῖα κατεσπλώθη μὲ τὸ προπατορικόν ἀμάρτημα, καὶ ἡ ὁποῖα ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν βίωσιν τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μέσα στὴν Ἐκκλησία².

Οἱ Πατέρες τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, καὶ κυρίως οἱ Ἕλληνες, εἰς τὴν συνέχειαν ἐρμήνευσαν καὶ ἀξιοποίησαν κατὰ τρόπον ὀρθόδοξον κάθε σχετικὴν μὲ τὰς ἱεράς εἰκόνας πληροφορίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Μὲ τὴν ἀξιοποίησιν αὐτὴν καθιερώθη φυσιολογικά ἡ χρῆσις τῶν ἱερῶν εἰκόνων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς μητρός του Μαρίας τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν Ἁγίων ἢ τιμῆ, ἢ προσκύνησις καὶ ἡ θέσις τους εἰς τοὺς χώρους τῆς προσευχῆς καὶ τῆς θείας λατρείας. Σύμφωνα λοιπόν μὲ τοὺς Ἕλληνες Πατέρες τὴν ἀγιογραφικὴν βᾶσιν τῆς διδασκαλίας περὶ τῶν ἱερῶν εἰκόνων παρέχουν τὰ χωρία τῆς Γεν., 1,26-27 καὶ 51³, εἰς τὰ ὁποῖα γίνεται λόγος διὰ τὴν δημιουρ-

2. Βλ. Μ. Σιωτοῦ, *Ἱστορία καὶ Θεολογία τῶν ἱερῶν Εἰκόνων*, σ. 7 ἔ. Τοῦ Αἰτωτοῦ, *Ἡ διδασκαλία τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας περὶ τῶν ἱερῶν Εἰκόνων*, Ἀθήναι 1990, σ. 15 ἔ.

3. Γεν. 1, 26-27 «Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν, καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν κτηνῶν καὶ πάσης τῆς γῆς καὶ πάντων τῶν ἐρπετῶν τῶν ἐρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐποίησεν ὁ Θεός τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς»· καὶ 5, 1

γίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀνδρός καί γυναικός, «κατ' εἰκόνα καί ὁμοίωσιν» τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀπλή αὐτή διατύπωσις προβάλλει ὄλην τήν μεγαλοπρέπειαν καί τήν ἀπερίγραπτη τελειότητα τοῦ μόνου ἐν Τριάδι ἀληθινοῦ Θεοῦ εἰς τήν ὑπόστασιν τοῦ κάθε ἀνθρώπου.

Οἱ οὐσιαστικότερες ἀπεικονίσεις τῆς ἀνεκφράστου μεγαλειότητος τοῦ Θεοῦ εἶναι: α) ἡ ἀριστοτεχνική δημιουργία τοῦ Σύμπαντος· β) ἡ κατ' «εἰκόνα καί ὁμοίωσιν Θεοῦ» κατασκευή τοῦ ἀνθρώπου καί γ) ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ εἰς τό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ «ὅστις ἐστίν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου» (Κολ. 1,5).

Σύμφωνα μέ τήν Ἁγία Γραφήν καί τή διδασκαλίαν τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ὁ μόνος ἐν Τριάδι ἀληθινός Θεός παραμένει ἀπερινόητος καί ἀκατάληπτος, ὡς πρός τήν οὐσίαν του, γι' αὐτό καί εἶναι ἀπερίγραπτος, ἀσχημάτιστος καί ἀνεικόνιστος.

Ἐν τούτοις, κατά τόν Ἀπόστολον Παῦλον, ἔχομε τρεῖς ἀπεικονίσεις του «δι' ἐσόπτρου καί ἐν αἰνίγματι». Πρόκειται μᾶλλον διὰ ἀπεικονίσεις τῆς μεγαλειότητός Του, ὅπως εἶναι: α) ἡ ὄλη κτίσις, δηλαδή ἡ δημιουργία τοῦ ἀπείρου σύμπαντος· β) ἡ ὑπόστασις τοῦ ἀνθρώπου καί γ) καί ἡ τελειότερη, αὐτό τό θεανδρικό πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τό ὁποῖον καί καλύπτει ὄλας τάς διαστάσεις τοῦ σύμπαντος κόσμου. Καί οἱ τρεῖς ἀπεικονίσεις αὐτές μαζί προβάλλουν ἀπόλυτα τήν πανσοφίαν, παντοδυναμίαν καί παναγαθότητα τοῦ Θεοῦ, μάλιστα δέ τό θεανδρικό πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπεικονίζει κυρίως τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρός τόν ἄνθρωπον, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τό ἀπαύγασμα τῆς

«Αὐτή ἡ βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων· ἡ ἡμέρα ἐποίησεν ὁ Θεός τόν Ἀδάμ, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν». Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, «Ὁμιλ. Α', 6, Εἰς τήν ἐξαήμερον», ΒΕΠ 51, 271, 28-36 καί 272, 6-8. «Περί τῆς θεότητος τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, Κατά Εὐνομίου, Λόγος Β', 16», ΒΕΠ 52, 200, 1-6. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ, «Λόγος Α', εἰς τά τῆς Γραφῆς ῥήματα: "ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καί ὁμοίωσιν"», ΡG 44, 257-276. «Λόγος Β', περί τῶν αὐτῶν τῆς θείας Γραφῆς ῥημάτων», ΡG 44, 277 καί «Περί κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου, κεφ. ΙΣΤ', ΡG 44, 177-187 κ.ἄ. Βλ. Μ. ΣΙΩΤΟΥ, «Ἡ διδασκαλία...», μν. ἔργ., σ. 18 ἔξ.

θείας ούσιας ἀφοῦ «ὁ Θεός ἀγάπη ἐστίν»⁴.

Κοινόν χαρακτηριστικόν καί τῶν τριῶν αὐτῶν ἀπεικονίσεων τοῦ ἀοράτου Θεοῦ εἶναι ὁ μυστηριακός τους χαρακτήρ, τόν ὁποῖον ὑπαινίσσονται τά λόγια τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «βλέπομεν γάρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου καί ἐν αἰνίγματι, τότε δέ πρόσωπον πρός πρόσωπον· ἄρτι δέ γινώσκω ἐκ μέρους· τότε δέ ἐπιγνώσομαι καθώς καί ἐπεγνώσθην...»⁵.

Καί ἐνῶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι φέρουν τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, διαφοροποιοῦνται μεταξύ τους λόγῳ τῆς προσωπικῆς ἀτομικότητός τους, ἡ καθαρότητα δέ τῆς οὐσιαστικῆς προσωπικῆς σχέσεως τῆς εἰκόνας αὐτῆς πρός τό θεῖον ἀρχέτυπον ἐξαρτᾶται ἀπό τήν αὐτεξουσιότητα καί τήν προσωπικήν ἐλευθερίαν τοῦ καθενός. Συμβαίνει ὅ,τι καί μέ τά ἐφθαρμένα κάτοπτρα, πού χάνουν τήν φυσικήν καθαρότητά τους καί δέν μποροῦν νά ἀποδώσουν καθαρᾶς τάς εἰκόνας τῶν πραγμάτων. Ἔτσι, ὁ πλανηθεῖς ἄνθρωπος, εὐρισκόμενος μακράν τοῦ Θεοῦ, δέν μπορεῖ νά ἐπανεύρει τήν φυσικήν θέσιν του καί τήν σχέσιν του μέ τόν Θεόν, χωρίς τήν βοήθειαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἀνακαινίζει μέ τήν μυστηριακή ζωήν μέσα στήν Ἐκκλησία τήν ἀμαυρωθεῖσαν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ εἰς τόν ἄνθρωπον.

Ἄλλ' ὁ Πανάγαθος Θεός, ἀμέσως ἔθεσεν εἰς ἐφαρμογήν τό προαιώνιον σχέδιόν του διά τήν ἀποκατάστασιν τῆς κατασπιλωθείσης εἰκόνας τοῦ Θεοῦ εἰς τήν ὑπόστασιν κάθε ἀνθρώπου. Κατά τήν Ἁγίαν Γραφήν, τό δεύτερον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἐνσαρκώθη εἰς τό πρόσωπον τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ⁶, γεννηθεῖς ὑπερφυσικῶς «ἐκ Πνεύ-

4. Α' Ἰω. 4, 8-9 «ὁ μή ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τόν Θεόν, ὅτι ὁ Θεός ἀγάπη ἐστίν, ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τόν υἱόν αὐτοῦ τόν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ Θεός εἰς τόν κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ» καί 4, 16 «ὁ Θεός ἀγάπη ἐστίν...».

5. Α' Κορ. 13, 12. Βλ. Μ. Σιώτου, μν. ἔργ., σ. 20-22.

6. Φιλιπ. 2, 7-10 «ἀλλ' ἑαυτόν ἐκένωσεν μορφῆν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, καί σχήματι εὐρεθεῖς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἑαυτόν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δέ σταυροῦ, διό καί ὁ Θεός αὐτόν ὑπερύψωσε καί ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τό ὑπέρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καί ἐπιγείων καί καταχθονίων». Βλ. Μ. Σιώτου, μν. ἔργ., σ. 19.

ματος Ἁγίου καί Μαρίας τῆς Παρθένου» ὡς ἡ τελεία εἰκὼν τοῦ ἀοράτου Θεοῦ⁷. Σκοπὸς τῆς ἐνσαρκώσεως του ἦταν ἡ ἀνακαινισις τῆς ἀμαυρωθείσης καὶ κηλιδωθείσης εἰκόνας τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ μετάδοσις μυστηριακῶς τῆς ἀκτινοβολίας τῆς ἰδικῆς του θείας εἰκόνας εἰς τὴν «κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν Θεοῦ» ὑπόστασιν καθ' ἑαυτοῦ ἀνθρώπου μέ τὴν πίστιν, τὸ βάπτισμα, τὴν Θείαν Εὐχαριστίαν καὶ τὴν ἐν γένει κατὰ Χριστόν ζωὴν⁸. Λόγω ὅμως τῆς ἀνεκτιμητοῦ ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου ὡς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς δὲν ἦταν ἀρκετὴ μόνον ἡ θεία ἐνσάρκωσις τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐχρειάζετο καὶ ἡ ὑπερτάτη θυσία Του μέ τὸν ἀπολυτρωτικὸν σταυρικὸν θάνατόν Του, διὰ τὴν τελείαν, ὀριστικὴν καὶ πλήρη ἀποκατάστασιν τῶν σχέσεων τοῦ ἀνθρώπου μέ τὸν Θεόν.

Κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μέ τὴν ἐνσάρκωσίν Του, τὸν σταυρικὸν Του θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασίν Του, ἀνεκαίνισε τὴν κατ' εἰκόνα Θεοῦ ὑπόστασιν τοῦ καθ' ἑαυτοῦ ἀνθρώπου, ὥστε νὰ γίνῃ πάλιν δραστικὴ ἢ θεογονωτικὴ δύναμις του. Σχετικῶς ὁ Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς λέγει: «Αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκουσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν»⁹.

7. Β' Κορ. 4, 4 «... ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ» καὶ Κολ. 1, 15 «ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως». Βλ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ, «Ἀπόδειξις, ὅτι τὴν εἰκόνα τὴν καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ γενομένην...», PG 56, 522-524, «ὅτι τὴν εἰκόνα τὴν καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ γενομένην ἔρριψεν ὁ ἄνθρωπος, ὁ πρῶτος Ἀδάμ διὰ τῆς παρακοῆς, διὰ δὲ τοῦ νέου Ἀδάμ πάλιν αὐτὴν ἀπέλαβεν». ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ, «Λόγος Α' εἰς τὸ Πάσχα, δ'», ΒΕΠ 58, 244, 10-12 καὶ «Λόγος ἀπολογητικὸς, κβ'», ΒΕΠ 58, 253, 36.

8. ΜΕΘΟΔΙΟΣ ΟΛΥΜΠΟΥ, «Περὶ Ἀναστάσεως Β', 24», ΒΕΠ 18, 166, 26-29 «Ὅθεν καὶ κατῆλθεν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην ὁ Λόγος καὶ ἐσαρκώθη ἐκ τοῦ σώματος ἡμῶν, ὅπως εἰς τὸ θεοπρεπέτερον τὴν εἰκόνα ἐπισκευάσας, καθάπερ ὑπὸ πολλοῦ χρόνου διαλεγομένην, ἀναστήσῃ ἀνώλεθρον». ΤΑΤΙΑΝΟΣ, «Πρὸς Ἑλληνας 7», ΒΕΠ 4, 246, 5-22. Βλ. Μ. ΣΙΩΤΟΥ, μν. ἔργ. σ. 26-32.

9. Ἰω., 17, 3 καὶ Ρωμ. 5, 19. Ἐφεσ. 4, 22-24. Κολ. 3, 9-10. Βλ. Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, «Ἐπιστολὴ 234, 1», ΒΕΠ 55, 283, 26 ἔ. «ἡμεῖς ἐκ τῶν ἐνεργειῶν γνωρίζει λεγόμεν τὸν Θεὸν ἡμῶν τῇ δὲ οὐσίᾳ αὐτῇ προσεγγίζειν οὐχ ὑπίσχνουμέθα. Αἱ μὲν γὰρ ἐνεργεῖαι αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς καταβαίνουσιν, ἡ δὲ οὐσία αὐτοῦ μένει ἀπρόσιτος». ΑἴΓΩΘΙ, 3, ΒΕΠ 55, 184, 9-10. Πρβλ. ΩΡΙΓΕΝΟΣ, «Εἰς τὸ κατὰ